

वैदिक साहित्य का इतिहास-II/ History of Vedic Literature-II VSSB/25/12-6	वेद विभूषण द्वितीय वर्ष / Veda Vibhushan Second Year कक्षा 12वीं / उत्तर मध्यमा - II / Class 12 th / Uttar Madhyama - II	Model Paper - A
---	--	--------------------

आदर्श प्रश्नपत्र / Model Q. Paper : II/24-25/ वैदिक साहित्य का इतिहास-II/

वेद विभूषण द्वितीय वर्ष / Veda Vibhushan Second Year/
कक्षा 12वीं / उत्तर मध्यमा - II / Class 12th / Uttar Madhyama - II
वर्ष / Year 2024-25

विषय- वैदिक साहित्य का इतिहास-II/History of Vedic Literature-II

पूर्णांक/M.M. – 100

समय/Time – 3 घण्टे

<ul style="list-style-type: none"> सभी प्रश्न हल करना अनिवार्य है। सभी प्रश्न के उत्तर पेपर में यथास्थान पर ही लिखें। इस प्रश्न पत्र में कुल 11 पेज हैं। प्रत्येक प्रश्न के सामने अंक दर्शाए गए हैं। आदर्श प्रश्न पत्र का छात्रों को लिखित परीक्षा हेतु अभ्यास कराएँ। 	<ul style="list-style-type: none"> It is mandatory to attempt all the questions. Write down the answers at the appropriate places provided. This question paper contains 11 Pages. Marks are indicated against each question. The model question paper should be used by the students for written examination practice.
--	--

प्र.1. समुचित विकल्प चिनुत —

2 × 10 = 20

1. समुचित विकल्प चिनुत -

(क) यजुर्वेदः – पदान्तः	☐	(ख) सामवेदः – जटान्तः	☐
(ग) अथर्ववेदः – क्रमान्तः	☐	(घ) ऋग्वेदः – घनान्तः	☐

2. अष्टविकृतिपाठेषु अन्तिमो विकृतिपाठो भवति ।

(क) रथः	☐	(ख) घनः	☐
(ग) क्रमः	☐	(घ) जटा	☐

3. समुचित विकल्प चिनुत -

(क) यजुर्वेदः – होता	☐	(ख) सामवेदः – उद्गाता	☐
(ग) अथर्ववेदः – अध्वर्यु	☐	(घ) ऋग्वेदः – ब्रह्मा	☐

4. “रक्षोहागमलघ्वसंदेहाः प्रयोजनं” कस्य वर्तते -

(क) गृह्यसूत्रस्य	☐	(ख) शिक्षायाः	☐
(ग) धर्मसूत्रस्य	☐	(घ) व्याकरणस्य	☐

वैदिक साहित्य का इतिहास-II/ History of Vedic Literature-II VSSB/25/12-6	वेद विभूषण द्वितीय वर्ष / Veda Vibhushan Second Year कक्षा 12वीं / उत्तर मध्यमा - II / Class 12 th / Uttar Madhyama - II	Model Paper - A
---	--	--------------------

5. अधस्तनेषु किम् असत्यमस्ति -
- (क) कल्पः – स्वरज्ञानसम्बन्धः (ख) निरुक्तम् - वेदार्थपरकम्
- (ग) छन्दः – वर्णसंख्याज्ञानम् (घ) ज्योतिषम् – मुहूर्तज्ञानम्
6. “अग्निमीडे पुरोहितम्” अत्र ईडे पदेन बोध्यते।
- (क) भक्षणार्थः (ख) गमनार्थः
- (ग) स्तुत्यर्थः (घ) जपार्थः
7. यास्काचार्यः वर्तते ?
- (क) पदकारः (ख) निरुक्तकारः
- (ग) सूत्रकारः (घ) शिक्षाकारः
8. सुमन्तुना आचार्येण सम्बद्धो वेदः ?
- (क) सामवेदः (ख) ऋग्वेदः
- (ग) यजुर्वेदः (घ) अथर्ववेदः
9. रुद्रसूक्ते कस्य देवस्य वर्णनं कृतम् ?
- (क) महादेवस्य (ख) वरुणदेवस्य
- (ग) विराटपुरुषस्य (घ) इन्द्रदेवस्य
10. धनुर्वेदः कस्य उपवेदः अस्ति ?
- (क) ऋग्वेदस्य (ख) सामवेदस्य
- (ग) यजुर्वेदस्य (घ) अथर्ववेदस्य

प्र.2. रिक्तस्थानानां पूर्तिः करणीया —

1 × 5 = 05

- आदर्श राष्ट्रस्य वर्णनं कस्मिन् मन्त्रे कृतम् ————— ?
- वाष्कलशाखा कस्य वेदस्य ————— ?
- व्याकरणसूत्रकारः ————— अस्ति ।

वैदिक साहित्य का इतिहास-II/ History of Vedic Literature-II VSSB/25/12-6	वेद विभूषण द्वितीय वर्ष / Veda Vibhushan Second Year कक्षा 12वीं / उत्तर मध्यमा - II / Class 12 th / Uttar Madhyama - II	Model Paper - A
---	--	--------------------

4. सम्प्रदायप्रबोधिनीशिक्षा ————— वेदस्य अस्ति ।
5. पतञ्जलिमुनेः अनुसारेण शुक्लयजुर्वेदस्य शाखा आसीत् ————— ।

प्र.3. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु केन सह कस्य सम्बन्धः इति समुचितां तालिकां चिनुत — 2 × 5 = 10

- 3.1. अ. वैतानश्रौतसूत्रम् I. सामवेदस्य
ब. आश्वलायनश्रौतसूत्रम् II. यजुर्वेदस्य
स. लाट्यायनश्रौतसूत्रम् III. ऋग्वेदस्य
द. कात्यायनश्रौतसूत्रम् IV. अथर्ववेदस्य

(क) (अ) I, (ब) II, (स) III, (द) IV

(ख) (अ) II, (ब) I, (स) IV, (द) III

(ग) (अ) IV, (ब) III, (स) II, (द) I

(घ) (अ) IV, (ब) III, (स) I, (द) II

- 3.2. अ. कल्पः I. पादौ
ब. छन्दः II. श्रोत्रम्
स. शिक्षाः III. हस्तौ
द. निरुक्तम् IV. घ्राणम्

(क) (अ) III, (ब) I, (स) IV, (द) II

(ख) (अ) III, (ब) I, (स) II, (द) IV

(ग) (अ) IV, (ब) II, (स) I, (द) III

(घ) (अ) IV, (ब) II, (स) III, (द) I

- 3.3. अ. ऋग्वेदः I. पञ्चाग्निविद्या
ब. यजुर्वेदः II. भूमिसूक्तम्
स. सामवेदः III. नदी-विश्वामित्रसंवादः
द. अथर्ववेदः IV. शिवसंकल्पसूक्तम्

वैदिक साहित्य का इतिहास-II/ History of Vedic Literature-II VSSB/25/12-6	वेद विभूषण द्वितीय वर्ष / Veda Vibhushan Second Year कक्षा 12वीं / उत्तर मध्यमा - II / Class 12 th / Uttar Madhyama - II	Model Paper - A
---	--	--------------------

(क) (अ) III, (ब) IV, (स) II, (द) I

(ख) (अ) III, (ब) IV, (स) I, (द) II

(ग) (अ) II, (ब) I, (स) IV, (द) III

(घ) (अ) II, (ब) I, (स) III, (द) IV

3.4. अ. तत्त्वमसि

I. यजुर्वेदः

ब. अयमात्मा ब्रह्म

II. सामवेदः

स. अहं ब्रह्मास्मि

III. ऋग्वेदः

द. प्रज्ञानं ब्रह्म

IV. अथर्ववेदः

(क) (अ) III, (ब) I, (स) II, (द) IV

(ख) (अ) III, (ब) I, (स) IV, (द) II

(ग) (अ) II, (ब) IV, (स) I, (द) III

(घ) (अ) II, (ब) IV, (स) III, (द) I

3.5. अ. ऐतरेयब्राह्मणे

I. ऐतरेयमहीदासस्य कथा

ब. बृहदारण्यकोपनिषदि

II. यक्ष-नचिकेतासंवादः

स. कठोपनिषदि

III. आदित्यस्य वर्णनम्

द. गोपथब्राह्मणे

IV. याज्ञवल्क्य-मैत्रेयिसंवादः

(क) (अ) I, (ब) IV, (स) III, (द) II

(ख) (अ) I, (ब) IV, (स) II, (द) III

(ग) (अ) III, (ब) II, (स) IV, (द) I

(घ) (अ) III, (ब) II, (स) I, (द) IV

वैदिक साहित्य का इतिहास-II/ History of Vedic Literature-II VSSB/25/12-6	वेद विभूषण द्वितीय वर्ष / Veda Vibhushan Second Year कक्षा 12वीं / उत्तर मध्यमा - II / Class 12 th / Uttar Madhyama - II	Model Paper - A
---	--	--------------------

प्र.4. अतिलघूत्तरीया: प्रश्नाः

2 × 5 = 10

1. वैदिकवाङ्मयस्य प्रमुखान् चत्वारो विषयान् लिखतु-

2. भगवतो वेदव्यासस्य ऋग्वेदीयः शिष्यः कः ?

3. अध्वरशब्देन किं ज्ञायते ?

4. पूर्वार्चिक-उत्तरार्चिकात्मिका संहिता कस्य वेदस्य वर्तते ?

5. पारम्परिको विद्वान् आचार्यः स्व.श्रीकृष्णगोड्से कस्य वेदस्य आसीत् ?

प्र.5. लघूत्तरीया: प्रश्नाः

3 × 5 = 15

1. पारम्परिकविदुषां मतानुसारेण वेदस्य कालनिर्धारणं किम् ?

वैदिक साहित्य का इतिहास-II/ History of Vedic Literature-II VSSB/25/12-6	वेद विभूषण द्वितीय वर्ष / Veda Vibhushan Second Year कक्षा 12वीं / उत्तर मध्यमा - II / Class 12 th / Uttar Madhyama - II	Model Paper - A
---	--	--------------------

2. वेदशब्दः केषु धात्वर्थेषु ज्ञायते?

3. निरुक्तग्रन्थे कति काण्डानि सन्ति तेषां नामानि लिखतु ।

4. वर्तमानसमये कृष्णयजुर्वेदस्य कति शाखाः उपलब्धाः ? तासां नामानि लिखत।

वैदिक साहित्य का इतिहास-II/ History of Vedic Literature-II VSSB/25/12-6	वेद विभूषण द्वितीय वर्ष / Veda Vibhushan Second Year कक्षा 12वीं / उत्तर मध्यमा - II / Class 12 th / Uttar Madhyama - II	Model Paper - A
---	--	--------------------

5. वेदसंरक्षणकार्ये पारम्परिकानां चतुर्णां विदुषां वेदशाखानामोल्लेखनपूर्वकं नामानि लिखत।

प्र.6. विवरणात्मकाः प्रश्नाः

4 × 5 = 20

1. सामवेदस्य संहिताविभाजनं सरलसंस्कृतेन लिखत।

2. ऋग्वेदीयस्य अग्निसूक्तस्य महत्त्वं संक्षेपेण लेख्यः।

वैदिक साहित्य का इतिहास-II/ History of Vedic Literature-II VSSB/25/12-6	वेद विभूषण द्वितीय वर्ष / Veda Vibhushan Second Year कक्षा 12वीं / उत्तर मध्यमा - II / Class 12 th / Uttar Madhyama - II	Model Paper - A
---	--	--------------------

3. स्ववेदशिक्षाग्रन्थदिशा वेदपाठकाले हस्तस्वरप्रदर्शननियमानां विवेचनं कुरुत ।

4. स्ववेदशाखायाः रुद्रसूक्तस्य मन्त्र द्वयं सस्वरं लिखत ।

5. शुक्लयजुर्वेदस्य कल्पसूत्रनामानि विषयनिर्देशपूर्वकं संक्षेपेण लेख्यानि ।

वैदिक साहित्य का इतिहास-II/ History of Vedic Literature-II VSSB/25/12-6	वेद विभूषण द्वितीय वर्ष / Veda Vibhushan Second Year कक्षा 12वीं / उत्तर मध्यमा - II / Class 12 th / Uttar Madhyama - II	Model Paper - A
---	--	--------------------

4. वैदिकशान्तिसूक्तमन्त्रपाठं लिखत ।
